

Sygn. akt I PK 293/14

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa J. D.
przeciwko [...] Liceum Ogólnokształcącemu [...] w T.
o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 12 czerwca 2014 r., sygn. akt IX Pa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w K. wyrokiem z dnia 12 czerwca 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez powódkę J. D. od wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 12 listopada 2012 r., oddalającego powództwo J. D. o przywrócenie jej do pracy w pozwanym [...] Liceum Ogólnokształcącym [...] w T. i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy.

Powódka J. D. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie

prawa materialnego, to jest art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela oraz art. 41 k.p. w związku z art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a także na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. Zdaniem skarżącej, rozstrzygnięcia wymaga kwestia, czy nauczycielom zatrudnionym na podstawie mianowania przysługuje ochrona przewidziana w art. 41 k.p. w związku z art. 91 c ust. 1 Karty Nauczyciela w przypadku, gdy nauczyciel przebywa na zwolnieniu lekarskim z uwagi na chorobę.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Jak wielokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach, przewidziany w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymóg przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia, jest wymogiem odrębnym od obowiązku przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Łączy się on bowiem ściśle z instytucją tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy może odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Z tej przyczyny spełnienie wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie może polegać na samym odwołaniu się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych, lecz powinno przybrać formę wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają zakwalifikować skargę kasacyjną do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek usprawiedliwiających przyjęcie skargi, określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52, z dnia 30 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC 2002 nr 2, poz. 22 czy z dnia 17 października 2001 r., III CZ 98/01, OSNC 2002 nr 5, poz. 71, a w szczególności uchwałę połączonych Izb: Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02, OSNC 2003 nr 7-8, poz. 92).

Tymczasem skarga kasacyjna powódki w oczywisty sposób nie spełnia wymogu wyodrębnienia uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania od uzasadnienia podstaw kasacyjnych, co wynika nawet z zastosowanej przez skarżącą konstrukcji, w której uzasadnienie jest równocześnie uzasadnieniem „podstaw skargi kasacyjnej oraz wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania”. Skarżąca, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, poprzestaje więc w tym zakresie na sformułowaniu pytania, które określa jako istotne zagadnienie prawne, natomiast nie uzupełnia go oddzielnym od uzasadnienia podstaw kasacyjnych wywodem prawnym uzasadniającym uznanie przez Sąd Najwyższy, że w sprawie rzeczywiście występuje zagadnienie prawne oraz że ma ono istotny charakter.

Wypada zaś dodać, że ramach oceny, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się w

uzasadnieniu podstaw kasacyjnych argumentacji mającej wykazać istnienie przesłanek przysądu, zwłaszcza że na tym etapie postępowania podstawy kasacyjne nie podlegają jeszcze badaniu (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794). Natomiast podstawy kasacyjne stanowią odrębny od przesłanek przysądu element skargi, w związku z czym nie zastępują one (ani ich uzasadnienie) i nie mogą zastąpić przesłanek przysądu. Innymi słowy, podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Niezależnie od powyższych stwierdzeń Sąd Najwyższy uważa za niezbędne przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w

danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Sformułowane przez skarżącą zagadnienie nie jest istotnym zagadnieniem prawnym w powołanym rozumieniu. Kwestia, „czy nauczycielom zatrudnionym na podstawie mianowania przysługuje ochrona przewidziana w art. 41 k.p. w zw. z art. 91 c ust. 1 Karty Nauczyciela w przypadku, gdy nauczyciel przebywa na zwolnieniu lekarskim z uwagi na chorobę”, budziła wprawdzie wątpliwości we wcześniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, jednakże zostały one rozstrzygnięte w uchwale z dnia 7 grudnia 2006 r., I PZP 4/06 (OSNP 2007 nr 7-8, poz. 89), w której wyrażono pogląd prawny, iż w przypadku istnienia podstaw do rozwiązania stosunku pracy z mianowanym nauczycielem z przyczyn wskazanych w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela nie stosuje się art. 41 k.p. Wypada też dodać, że pogląd ten utrwalił się w licznych późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego, trafnie powołanych w odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Stosownie do treści art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela, co do zasady rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn określonych w jego ust. 1 następuje z końcem roku szkolnego po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu. Przepis ten przewiduje zatem „sztywny” termin składania przez dyrektora szkoły oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy na podstawie omawianego przepisu. Jest on powiązany z terminem opracowania przez dyrektora szkoły arkusza organizacji szkoły uwzględniającego szkolny plan nauczania, został więc określony w ten sposób także w interesie nauczycieli, zwiększając ich szanse na podjęcie pracy w innej szkole od początku roku szkolnego. Dokonywanie takich redukcji w drodze wypowiedzenia jest możliwe tylko raz do roku ze skutkiem rozwiązującym nauczycielskie stosunki pracy z końcem roku szkolnego (art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela). Obiektywny brak możliwości dalszego zatrudnienia nauczycieli w

pełnym wymiarze zajęć w kolejnym roku szkolnym wymusza i uzasadnia korzystanie przez dyrektorów szkół z kompetencji przewidzianych w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, tj. rozwiązywania stosunków pracy lub przenoszenia nauczycieli za ich zgodą w stan nieczynny, bez względu na zakazy wypowiedzania stosunków pracy, które nie obowiązują w okolicznościach wyczerpująco uregulowanych w art. 20 lub 22 Karty Nauczyciela. Obecność lub nieobecność nauczyciela w pracy w terminach dokonywania wypowiedzeń nauczycielskich stosunków pracy z przyczyn wymuszających zwolnienia z pracy, określonych w art. 20 ust. 1 pkt 1 lub 2 Karty Nauczyciela, nie jest usprawiedliwionym kryterium wyboru nauczycieli do zwolnienia z pracy, które miałyby zależeć wyłącznie od obecności lub nieobecności w pracy w terminach dokonywania koniecznych wypowiedzeń stosunków pracy (najpóźniej do końca maja danego roku kalendarzowego), ze względu na wymagany trzymiesięczny okres wypowiedzenia stosunku pracy (art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela). W tym miejscu zaakcentować należy, że obrona przed wymuszonymi zwolnieniami z pracy z przyczyn określonych art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela przez korzystanie ze zwolnień lekarskich lub składanie wniosków o urlopy dla poratowania zdrowia na podstawie zaświadczeń lekarza pierwszego kontaktu, uzyskiwanych w okresie lub przed upływem możliwego jedynie z końcem roku szkolnego wypowiedzania nauczycielskich stosunków pracy, doprowadziłaby do paraliżu organizacji pracy szkół, zmuszonych do przywracania do pracy w pełnym rozmiarze obowiązkowych zajęć nauczycieli, którzy powoływaliby się na zakazy wypowiedzania stosunków pracy w okresach usprawiedliwionych nieobecności w pracy spowodowanych chorobą lub korzystaniem z urlopów dla poratowania zdrowia.

Wskazany kierunek wykładni został zaakceptowany przez Sąd Najwyższy również w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 czerwca 2013 r., I PZP 1/13 (OSNP 2013 nr 23-24, poz. 270), w której wyjaśniono, że złożenie przez nauczyciela wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia lub korzystanie z takiego urlopu (art. 73 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) nie stanowi przeszkody do rozwiązania z nim stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 tej ustawy.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż powódka nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 1 w związku z § 12 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.